

Örnek Üniversitesi Açık Erişim Politikası

Gerekçe

“Açık erişim”, kamu kaynaklarıyla desteklenen araştırmalardan üretilen yayınlara erişimde standart bir yöntem olarak kabul edilmektedir. Kullanıcılar bilimsel yayınların tam metinlerine finansal, yasal ve teknik engeller olmaksızın kamuya açık Internet aracılığıyla ücretsiz olarak erişebilmektedirler. Yayınların tam metinleri okunabilir, indirilebilir, kopyalanabilir, dağıtılabilir, yazdırılabilir, aranabilir veya bu makalelerin tam metinlerine bağlantı verilebilir, dinlemek için taranabilir, bir yazılıma veri olarak aktarılabilir ya da her türlü yasal amaç için kullanılabilir. Bilimsel yayınların tam bir sürümü açık erişime, sınırsız dağıtıma, birlikte çalışabilirliğe ve uzun dönemli arşivlemeye olanak sağlamak için en azından bir çevrimiçi arşivde depolanır.

Avrupa Komisyonu (AK) bilginin serbest dolaşımını Avrupa Araştırma Alanı'nın (AAA) önceliklerinden biri olarak kabul etmektedir. Açık erişim, bilimsel bilgiye erişimde yasal, ticari ve teknolojik engelleri kaldırarak araştırma sürecini daha etkili, araştırma sonuçlarını daha görünür hale getirmektedir. Avrupa Komisyonu, 2012'de Avrupa Birliği (AB) üyesi ülkelerin ulusal açık erişim politikalarını geliştirmelerini, araştırma yapan ve destekleyen kurumların da bu doğrultuda hareket etmelerini ve geliştirilen politikaların ulusal düzeyde ve Avrupa çapında koordine edilmesini önermiştir. Dahası, 2014-2020 yıllarını kapsayan çerçeve programında (Ufuk 2020) AB fonlarıyla desteklenecek araştırmalar için açık erişim zorunlu hale getirilmiştir. ABD, İspanya ve İtalya gibi ülkelerde kamu kaynaklarıyla yapılan araştırma çıktılarına açık erişim için yasal düzenlemeler yapılmıştır. Avrupa Araştırma Üniversiteleri Birliği bilimsel yayınlara ve verilere açık erişimi desteklemektedir.

Amaç

Örnek Üniversitesi Açık Erişim Politikası, öğretim elemanlarının araştırmalarının ve entellektüel ürünlerinin erişilebilirliğini, görünürlüğünü, kullanımını ve etkisini artırmak; araştırmalardan üretilen yayınları daha etkin yönetebilmek ve kamu kaynaklarıyla desteklenen araştırmalardan üretilen yayınlara serbestçe erişimi desteklemek amacıyla geliştirilmiştir.

Bu amaçla [01 Ekim 2014] tarihinden geçerli olmak üzere:

- [Örnek Üniversitesi]** öğretim elemanlarının tüm hakemli dergi makalelerinin ve yayımlanmış konferans bildirilerinin elektronik kopyalarını yayına kabul edilir edilmez en geç bir ay içinde **[Örnek Üniversitesi Kurumsal Arşivinde]** depolamaları şarttır. Bu madde 1 Ocak 2010'dan bu yana yayımlanan tüm hakemli makaleler ve konferans bildirileri için de geçerlidir. *(İstendiği takdirde tezler, araştırma raporları, çalışma belgeleri, vb. gibi diğer tür yayınlar ve araştırma çıktıları da bu maddeye eklenebilir.)*
- İlk maddede tanımlanan tüm yayınların **üst verilerinin** (başlık, yazarlar, kurumsal bağlantı, makaleyi kabul eden derginin adı, vs.) **[Örnek Üniversitesi Kurumsal Arşivinde]** depolanması şarttır.

3. **[Örnek Üniversitesi Kurumsal Arşivinde]** yayınların depolanmasından ve bu yayınlar için erişim koşullarının tanımlanmasından (açık erişim, ambargolu açık erişim, sınırlı erişim) ilk yazar sorumludur. Yayınların depolama sırasında ya da daha sonra mümkün olan en kısa zamanda erişime açılması şarttır. **[Örnek Üniversitesi Kurumsal Arşivi]** sınırlı erişim yayınların yazarlarına kullanıcılardan gelen bireysel e-baskı (electronic print) isteklerini karşılama izni verir. İlk yazar sağlanan bibliyografik verilerin kalitesinden sorumludur.

4. **[01 Ocak 2016]** tarihinden itibaren Üniversitenin resmi raporlarında (örneğin, yıllık faaliyet raporları) ve öğretim elemanlarının performanslarını ölçmek ve değerlendirmek (atama, yükseltme, araştırma destek başvuruları) amacıyla kullanılan yayın listelerinde ve özgeçmişlerinde sadece **[Örnek Üniversitesi Kurumsal Arşivinde]** olan ve yukarıdaki kurallara göre depolanan yayınlar dikkate alınır.

5. **[Örnek Üniversitesi]** tüm öğretim elemanlarını

- a) mümkünse yayınlarının telif haklarını korumaya;
- b) yayın yılına bakılmaksızın kitap, kitap bölümü, rapor, çalışma belgesi vb. gibi tüm yayınlarını ve araştırma çıktılarını **[Örnek Üniversitesi Kurumsal Arşivinde]** depolamaya;
- c) yayıncıların koşulları izin verir vermez yayınlarının tam metinlerini **[Örnek Üniversitesi Kurumsal Arşivi]** aracılığıyla erişime açmaya

teşvik eder. Yayınların depolanması hiç bir şekilde yazarların yayıncı tercihini ve yayın mecrasını sınırlamaz.

6. Öğretim elemanları yayınlarının tam metinlerini nedenlerini (örneğin, patent alma, ulusal güvenlik vb. gibi) Üniversitenin ilgili birimine belgelemek kaydıyla bir süreliğine **[Örnek Üniversitesi Kurumsal Arşivi]** aracılığıyla erişime açmaktan muaf tutulabilirler. Süre bittiğinde bu yayınlar otomatik olarak erişime açılır.

Ayrıca,

[Örnek Üniversitesi] kurumsal arşivde depolanan araştırma sonuçlarının derlenmesini, düzenlenmesini ve korunmasını güvence altına alır. Kurumsal arşivin kurulmasından ve yönetiminden **[Örnek Üniversitesi Kütüphanesi]** sorumludur. Kaynakların verimli kullanılması açısından Üniversitenin diğer birimleri (örneğin, Bilgi İşlem Dairesi Başkanlığı, Bilimsel Araştırmalar Birimi, Eğitim Komisyonu vb. gibi) Kütüphaneye işbirliği yaparlar.

[Örnek Üniversitesi] öğretim elemanlarını kamuya açık araştırma raporlarında kanıt işlevi gören ve/veya hakemli yayınlarda referans verilen tüm araştırma veri setlerini kurumsal arşivde veya uygun başka bir açık veri arşivinde depolamak için teşvik eder.

[Örnek Üniversitesi] bilimsel yayınlara açık erişimi teşvik eder ve yayınların açık erişim dergilerde yayımlanması için destek verir. Depolamayı kolaylaştırmak, arşivin kullanımı için araştırmacıları eğitmek, telif hakları hakkında bilgi sağlamak, veri yönetim planlarını incelemek ve koruma planı geliştirmek için araştırmacılara yardımcı olur.